

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ
РОБІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСВІТНЄ ПРАВО

Суми – 2021

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ
РОБІТ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСВІТНЄ ПРАВО

УДК 378.147.091.31-059.1:342.733](072.057.875)

М54

*Рекомендовано Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол №4 від 29 листопада 2021 року)*

Рецензенти:

А.М. Апаров – адвокат адвокатського об'єднання «СВС-колегія», доктор юридичних наук, професор.

О.В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін

М54 Методичні рекомендації до написання та оформлення курсових робіт з навчальної дисципліни «Освітнє право» / Укладач Іваній О.М. – Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, 2021. – 24 с.

Методичні рекомендації складені відповідно до Положення про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка. Написання та захист курсової роботи з Освітнього права передбачено навчальним планом освітньо-професійної програми Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Видання містить загальну інформацію про освітній компонент, вимоги та методичні рекомендації щодо написання й оформлення курсових робіт, критерії оцінювання, порядок захисту. Особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами правил академічної доброчесності.

УДК 378.147.091.31-059.1:342.733](072.057.875)

© Олена Іваній, 2021

© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	4
ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ	5
ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	6
ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ	8
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ	9
ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	19
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ	20
ДОДАТКИ.....	22

ВСТУП

Курсова робота з Освітнього права – самостійний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти, який виконується після закінчення вивчення навчальних дисциплін Освітнє право, Основи управління у сфері освіти та Основи наукових досліджень. Написання та захист курсової роботи передбачено навчальним планом освітньо-професійної програми Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право та є обов'язковим.

Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами за час навчання, та їх застосування для комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Вона повинна засвідчити вміння здобувача здійснювати пошук та аналіз джерел інформації, самостійно систематизувати теоретичні знання, робити обґрунтовані висновки, викладати текстовий матеріал у стислій формі грамотно й логічно, виступати із презентацією результатів роботи, апробувати, висвітлювати та захищати отримані результати дослідження.

Написання курсових робіт здійснюється у 4-му семестрі.

До загальних вимог, що висуваються до курсових робіт, належать: актуальність тематики дослідження; відповідність курсової роботи сучасному стану науки та перспективам її розвитку, практичним завданням відповідної сфери; вивчення та критичний аналіз монографічних і періодичних видань; комплексне дослідження та опис історії досліджуваної проблеми; чіткість та послідовність предмета, мети і методів дослідження; послідовність та лаконічність узагальнень результатів, висновків та практичних рекомендацій.

Виконання та захист курсової роботи проводиться державною мовою. Курсова робота повинна бути самостійним дослідженням обраної студентом теми. Обсяг основного тексту курсової роботи становить 25-35 сторінок. Не допускається відтворення фрагментів чужих робіт та використання норм законодавства без посилання на авторів та використані джерела.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою курсової роботи є:

- закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами під час вивчення дисциплін Освітнє право, Основи управління у сфері освіти, Основи наукових досліджень та їх застосування для комплексного вирішення конкретних завдань;
- поглиблення, узагальнення і закріплення фахових знань здобувачів щодо законодавчої та нормативної бази функціонування системи

освіти України, організаційних основ і структури управління освітою, механізмів і процедур управління якістю освіти, а також формування у майбутніх юристів умінь для роботи в освітньому правовому просторі;

- подальший розвиток умінь підбору й опрацювання довідкової, навчальної і наукової літератури за темою курсової роботи;
- стимулювання здобувачів до самостійного наукового пошуку;
- творче розв'язання фахового завдання з освітнього права.

Завданнями курсової роботи є:

- вироблення первинних навичок проведення наукових досліджень;
- самостійне виявлення та осмислення проблеми;
- збирання, аналіз та систематизація літературних джерел, нормативно-правових актів;
- узагальнення отриманих теоретичних знань;
- формулювання висновків, пропозицій і рекомендацій;
- закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань;
- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;
- засвоєння реферативних форм наукової діяльності;
- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань;
- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;
- формування умінь самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;
- ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження;
- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;
- набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Написання курсової роботи спрямоване на формування:

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 16. Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності.

ПРН 19. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 21. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 22. Пояснювати природу та зміст елементів освітніх правовідносин.

ПРН 23. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт щорічно визначається і затверджується кафедрою та оголошується здобувачам освіти на початку навчального року науковими керівниками. Вона повинна відображати актуальні питання відповідної галузі, містити елементи науковості та дослідництва, передбачати практичну значимість, сприяти набуттю здобувачем навичок самостійної творчої діяльності. Закріплення тем курсових робіт за здобувачами, визначення наукових керівників та термінів захисту затверджується протоколом засідання кафедри.

Облік курсових робіт веде лаборант кафедри у відповідному журналі.

Здобувачі можуть обрати власну тему дослідження або подати власні пропозиції щодо уточнення тематики курсових робіт на розгляд кафедри права та МВП. Запропоновані здобувачами теми погоджуються керівником і також затверджуються рішенням кафедри.

У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи. Змінена тема курсової роботи заноситься до журналу реєстрації курсових робіт.

Протягом місяця від дати отримання теми здобувач повинен подати науковому керівнику розгорнутий план курсової роботи, а також огляд опрацьованої літератури.

Завершена курсова робота подається на кафедру не пізніше, ніж за три дні до захисту. У випадку порушення термінів і порядку подання курсової роботи здобувач не допускається до захисту.

За умов відсутності здобувача під час захисту з поважних причин завідувач кафедри може перенести дату захисту курсової роботи.

Виконання курсової роботи складається з наступних етапів:

- вибір теми, ознайомлення з проблематикою теми, обґрунтування її актуальності;
- закріплення теми курсової роботи, визначення термінів подання роботи та захисту;
- складання графіку виконання курсової роботи як обов'язкової форми контролю за виконанням курсової роботи;
- опрацювання, систематизація, узагальнення наукових джерел та систематичних даних;
- проведення теоретичного або експериментального дослідження;
- викладення змісту роботи за планом;
- формулювання висновків, пропозицій, рекомендацій;
- подання роботи науковому керівникові для перевірки;
- у разі потреби, доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника;
- підготовка презентації;
- подання курсової роботи до захисту;
- захист курсової роботи.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має характер завершеного наукового дослідження за змістом, логічністю викладу теми, структурою та оформленням відповідно до вимог.

Курсова робота має таку структуру:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина: розділи, підрозділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш курсової роботи повинен містити повну назву Університету, навчально-наукового інституту, кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування спеціальності; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, оцінку курсової роботи за національною шкалою, кількість балів та оцінку ECTS, місто і рік (додаток А).

У змісті послідовно вказуються назви розділів і підрозділів курсової роботи із зазначенням сторінок. Формулювання назв має бути лаконічним та відповідати змісту розділів/підрозділів.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження; вказується ступінь її досліджуваності, визначається науковий апарат дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження та методика, його етапи.

В основній частині висвітлюються результати теоретичного пошуку та експериментальної роботи відповідно до специфіки спеціальності навчання та навчальної дисципліни, з якої виконується курсова робота. Кожен розділ завершується лаконічним висновком, що логічно узагальнює викладене.

У висновках стисло викладаються результати вирішення завдань дослідження. Зазначаються основні наукові та практичні результати проведеного дослідження, пропозиції і рекомендації з їх стислим обґрунтуванням, визначаються можливості практичного використання результатів дослідження, а також зазначаються проблеми, що залишилися невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Список використаних джерел складається лише з тих першоджерел, на які у тексті курсової роботи робилися посилання.

У додатки вносяться таблиці, схеми, малюнки, фотографії, зразки індивідуальних занять тощо. Вони розміщуються на окремих аркушах в кінці

роботи після списку використаних джерел. Кожен з них повинен мати тематичну назву і нумерацію.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ

Курсова робота оформлюється у вигляді рукопису в друкованому вигляді на листах паперу формату А4 (210/297 мм), на одній стороні аркушу.

Кожна сторінка повинна мати однакові поля: розмір лівого поля – 30 мм, правого – 10 мм, верхнього та нижнього – по 20 мм, рамки для сторінок не використовуються.

Обсяг основного тексту курсової роботи становить 25-35 сторінок. Набір тексту повинен задовольняти таким вимогам: шрифт Times New Roman, кегль 14, через 1,5 комп'ютерного інтервалу. Формат тексту: вирівнювання по ширині, без переносів, абзац – відступ 1,25 мм, щільність тексту – 100%.

Заголовки структурних частин курсової роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами, напівжирним, з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), напівжирним, з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Основний текст оформляється без використання оригінальних стилів, бажано уникати підтекстових зносок; він має бути ретельно вчитаний, не містити прихованого тексту та тексту, розміченого кольорами. По тексту використовуються однакові лапки, а саме: «» та апостроф: '. 5.4. Першою сторінкою курсової роботи є титульна, яка включається до загальної нумерації сторінок роботи. На титульній сторінці номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки.

До основного обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Однак, усі сторінки зазначених структурних частин та елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Назву розділу друкують великими літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж ставиться крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок підрозділу. За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлені пункти. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера теж ставиться крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім, у тому ж рядку, наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Номери та назви підрозділів і пунктів друкують з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки, діаграми, рисунки) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера.

Під час написання курсової роботи здобувач освіти повинен посилатися на **джерела**, включені до бібліографії за текстом, після згадування про них у квадратних дужках вказують номер, під яким вони зазначені в переліку, наприклад, [13] або [15, с. 9]. Якщо ж посилаються на кілька джерел, між ними ставиться крапка з комою, наприклад, [6; 12]. При посиланні на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, додатки зазначають їх номери (зокрема: «у розділі 2», «відповідно до 2.3.4», «рис. 1.3.», «за формулою (3.1)», «у рівнянні (1.12)», «у додатку Б», «у табл.1.2»). У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації потрібно вказувати скорочено слово «дивись» (див.).

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Здобувач повинен дотримуватися вимоги щодо використання наукових джерел (АРА чи ДСТУ). Дозволяється використання наукових джерел, опублікованих за останні 5-10 років.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи, розміщують після списку використаних джерел у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої

друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, додаток А. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ь.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО НАПИСАННЮ ТА ОФОРМЛЕННЮ КУРСОВИХ РОБІТ

Для наукового тексту характерні смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок, наявність спеціальної термінології. Завдяки спеціальній термінології з'являється можливість у короткій та лаконічній формі наводити розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ. Для наукового тексту, що висвітлює складну аргументацію і виявляє причинно-наслідкові відношення, характерні складні речення різних видів з чіткими синтаксичними зв'язками. У зв'язку з цим, у наукових роботах здобувачів вищої освіти доцільно використовувати певні фрази та словосполучення, які посилюють науковість викладання думки.

Процес дослідження передбачає наступні основні етапи: підготовчий, робота над змістом та формою роботи; завершальний етап.

Підготовчий етап роботи над курсовою роботою необхідно розпочати з **вибору теми** роботи, її комплексно-галузевого осмислення й обґрунтування. З переліку тем курсових робіт, запропонованих кафедрою права та МВП, оберіть ту, яка найповніше відповідає вашим інтересам. Надалі, разом з керівником визначте межі розкриття тематики. Так чи інакше, тема дослідження повинна відбивати ключові характерні риси певної наукової проблеми. Назва роботи повинна відбивати сутність і зміст предмету дослідження.

У вступі обґрунтовується *актуальність* теми, що вивчається (актуальність повинна відображати внесок саме цієї курсової роботи у вирішення конкретної наукової проблеми), її практична значущість; визначаються об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження; розглядаються методи, за допомогою яких воно проводилось; розкривається структура роботи, її основний зміст.

В актуальності роботи пропонується використання таких фраз:

- Стан, тенденції та перспективи розвитку освіти як особливого соціального інституту в даний час є предметом виключної уваги в усьому світі не тільки з боку представників педагогічної науки....
- У зв'язку з цим зростає роль ... і посилюється інтерес дослідників, зокрема до проблем...
- Аналіз наукової літератури показав, що ця проблема останнім часом викликає значний інтерес дослідників, про що свідчить значна

кількість досліджень і публікацій з питань ... (наприклад, систематизації освітнього законодавства, а цьому об'єктивно повинні передувати ґрунтовні дослідження різних аспектів правового регулювання відносин у сфері освіти та елементів його механізму)

- Актуальність досліджень, присвячених правовому регулюванню суспільних відносин у галузі освіти, пояснюється не тільки особливою науковою значимістю, але і необхідністю вдосконалення вітчизняного законодавства у зазначеній сфері, інтеграцією України до Європейського простору вищої освіти та адаптацією до вимог Болонського процесу.
- Прямо чи опосередковано ці питання порушуються практично всіма теоретиками права та представниками галузевих дисциплін, що обумовлено, перш за все, інтегруючим, узагальнюючим характером проблеми і визначає її особливе місце в юриспруденції
- Незважаючи на зростання в останні роки інтересу науковців до проблем освіти, відносини, що виникають у цій сфері, найбільш значущі освітні інститути залишаються недостатньо вивченими. Відсутній системний, комплексний теоретико-правовий аналіз механізму їх правового регулювання
- Не дослідженим залишається питання про...
- Усе це зумовлює необхідність ...
- Для наукового осмислення цієї проблеми на сьогодні є всі необхідні умови
- Вивчення особливостей ... відноситься до найважливіших недостатньо розроблених питань сучасної педагогічної науки
- Недостатня теоретична вивченість ..., з одного боку, і надзвичайна актуальність проблеми ... у сучасній практиці зумовили вибір теми дослідження: «...»
- Можна без перебільшення сказати, що на даний момент проблема ... аналіз її змісту і ролі ... стають особливо актуальними

Об'єкт дослідження, як правило, повинен відбивати усю сукупність взаємозв'язків різних аспектів теорії та практики науки, що слугує джерелом необхідної для дослідника інформації (наприклад: об'єкт дослідження становлять суспільні відносини, що виникають у сфері освіти).

Предмет дослідження розкриває й відбиває ті суттєві зв'язки, що підлягають безпосередньому вивченню у відповідній роботі та є ключовими для відповідного дослідження. За своєю суттю предмет дослідження має вузьчі рамки, ніж об'єкт дослідження (наприклад, предметом дослідження є теоретико-правові аспекти механізму правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти).

Мета дослідження нерозривно пов'язана з об'єктом та предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом та способом досягнення (наприклад: аналіз теоретико-правових аспектів механізму правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти, виявлення проблем та умов ефективності, а також розробка основних напрямів його удосконалення). Кінцевий результат дослідження передбачає вирішення студентами проблемної ситуації, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці і вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування. Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формулюється двоступенево: перша частина – у вигляді суспільної корисності; друга – у вигляді конкретної користі, віднесеної до основного предмета дослідження.

Наявність поставленої мети дослідження дозволяє визначити **завдання дослідження**, які можуть включати такі складові: вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження; всебічне (за необхідності й експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду.

Таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних неперіодичних і періодичних виданнях, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження; обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми; експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально важливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль; розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження у практиці роботи відповідних установ (організацій).

Виконання завдань дослідження неможливе без *ознайомлення з основними літературними (можливо й архівними) джерелами* з теми курсової роботи. З метою повного їх виявлення необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги і картотеки бібліотеки університету, а також провідних наукових бібліотек міста, бібліотечні посібники, прикнижні та пристатейні списки літератури, виноски і посилання в підручниках, монографіях, словниках та ін., покажчики змісту річних комплектів спеціальних періодичних видань.

Під час джерелознавчих пошуків необхідно з'ясувати стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб не повторювати в роботі загальновідомих істин, точніше визначити напрями та основні розділи свого дослідження.

Далі послідовно згідно змісту проаналізуйте відібрані джерела та норми законів, викладіть висновки та власну точку зору на проблемні питання. Не забувайте наводити альтернативні точки зору різних авторів. Роботу прикрасить порівняння вітчизняних освітньо-правових відносин та інститутів із зарубіжними. Порівняйте їх, вкажіть на недоліки чи переваги.

Застосовуйте історичний, порівняльний, системний та структурний *методи дослідження*, закони формальної логіки (узагальнення, дедукція, індукція). Не перевантажуйте курсову роботу довгими цитатами, необхідно своїми словами переказати, хто з учених і в яких джерелах дає визначення того чи іншого терміну, поняття, явища.

Після конспектування матеріалу перечитайте його, щоб склалося цілісне уявлення про предмет вивчення. Правильна та логічна структура курсової роботи є запорукою успіху розкриття теми. Попередній зміст роботи треба обов'язково показати науковому керівникові.

Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів (глав і параграфів). Кожний розділ (глава) висвітлює самостійне питання, а підрозділ (параграф) – окрему частину цього питання. Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому, починаючи працювати над розділом, треба відмітити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї. Для доказу кожного положення треба наводити аргументи. В кінці розділів, в яких висвітлюється стан вивченості теми дослідження та наводяться результати проведеного автором власного дослідження, необхідно робити висновки, на основі яких будуть формулюватися висновки до всієї роботи в цілому.

У теоретичному розділі доцільним є використання таких фраз:

- У першому розділі розглядаються концепції вітчизняних та зарубіжних науковців, у яких поняття ... вивчається ...
- За наявності різних поглядів на структуру, головні чинники ..., позиції вчених узгоджуються у трактуванні її вихідних положень
- Проте вчені вивчають...
- На особливу увагу заслуговує вивчення...
- Висвітлюється стан розробки досліджуваної проблеми у науковій літературі, розкрито ...
- Стверджується, що ...

- Розкрито змістовну сутність поняття «...»
- Роботу присвячено аналізу різноманітних підходів до визначення і сутності...
- У теорії... розкрито й узагальнено...
- У роботі подається характеристика процесу..., розглядаються..., аналізуються особливості розвитку...
- Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження ...свідчить, що на сьогодні немає єдиної наукової концепції...
- У своєму дослідженні вчений виходив з того, що ...
- Вітчизняний досвід дослідження ... презентований концепціями...
- Здійснений аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури дозволив встановити багатоваріантність та багатоаспектність поняття ...та його специфічних ознак
- Встановлено, що у рамках уявлень вітчизняних дослідників про..., пріоритет надається ... розглядається вченими як...
- Теоретико-методологічні підходи до вивчення ... дають змогу розглядати її як...
- Це підтверджується висновками досліджень...
- На думку...
- Пропонується розглядати...
- У роботі проаналізовано ...
- Дослідники класифікують ці підходи по-різному. Так, наприклад...
- Автор пише, що...
- Автор підкреслює, що...
- Автор зазначає, що ...
- Учений наголошує, що...
- Низка досліджень (О. М. Іванов, С. Д. Петров) свідчить, що ... категорія «механізм правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти» – це система правових засобів, організованих специфічним чином у певній послідовності, що спрямовані на впорядкування, регулювання, закріплення, розвиток і вдосконалення суспільних відносин в освітній сфері відповідно до цілей освітньої політики держави. ...
- На значущість цієї проблеми вказував О. М. Іванов, який стверджував, що...
- ...зазначається з цього приводу у статті
- Досвід вивчення тенденцій ... у науці ґрунтується на ...
- Вивчення функціонування ... вплетене у логіку досліджень ...

Завершальний етап роботи над курсовою роботою передбачає написання студентом висновків до проекту дослідження (курсної роботи), оформлення

списку використаних джерел та додатків, редагування тексту, його доопрацювання з урахуванням зауважень наукового керівника, підготовка роботи до захисту.

Головна мета висновків – підсумки проведеної роботи. **Висновки** подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням і можна було зрозуміти сутність роботи без ознайомлення з основним її текстом. У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність. Ви маєте зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й проблеми, що потребують подальшого вивчення.

У загальних висновках доцільно використовувати такі фрази

- У роботі представлено узагальнення та наукове вирішення проблеми ..., що виявляється у розкритті й уточненні сутності і специфіки ...
- Узагальнення результатів теоретичного аналізу... дає змогу вказати на низку принципових моментів...
- Результати аналізу засвідчили наявність різноманітних підходів до визначення проблеми...
- На основі узагальнених теоретичних даних уточнено поняття...
- Можна констатувати, що на сьогодні, незважаючи на значну кількість наукових даних, проблему ... вивчено недостатньо
- На підставі проведеного теоретичного аналізу ... приймаємо такі концептуальні положення: ...
- На основі положень, що утвердилися у науці про..., зроблено висновки про те, що...
- Аналізуючи загальний стан проблеми ..., необхідно відзначити, що існуючі підходи не дають можливості певною мірою визначити...
- Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження свідчить, що на сьогодні немає єдиної концепції...
- З наведених теоретичних і методологічних положень видно, що накопичено вагомий матеріал з проблеми...
- У результаті проведеного дослідження встановлено...
- Пропонується розмежувати на перший погляд тотожні за значенням поняття – «правовідносини в сфері освіти» і «освітні правовідносини»...
- Основними напрямками вдосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин у сфері освіти України мають бути...
- Подальшу перспективу роботи вбачаємо у ...

Список використаних джерел

Список використаних джерел формується за абеткою за правилами чинного в Україні стандарту ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». За наявності до джерел додається відповідний їм DOI.

References оформлюється латиницею за стандартом APA (American Psychological Association Style – http://www.tandf.co.uk/journals/authors/style/reference/tf_APA.pdf).

Приклади оформлення бібліографічних посилань у списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015

Книга: Мирошниченко В.О., Мирошниченко Ю.А., Фролов Ю.М. Освітнє право у схемах та таблицях: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 145 с.

Книга без зазначення автора: Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

Стаття в журналі: Петренко В. А. Державне регулювання освітньої діяльності в сфері вищої освіти. *Економіка та держава*. 2019. № 7. С. 69-72.

Електронний ресурс: Савчук Є.Ю. Господарсько-правове регулювання діяльності суб'єктів надання освітніх послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 86-90. URL: http://www.lsej.org.ua/5_2020/21.pdf

Дисертація: Майборода Т. М. Державне регулювання освіти в контексті розвитку національної економіки: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Полтава, 2019. 259 с.

Автореферат дисертації: Шаповал Р.В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні: автореф. дис... докт. юрид. наук: 12.00.07. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2011. 23 с.

Матеріали конференції: Савчук Є.Ю. Щодо удосконалення законодавства у сфері надання освітніх послуг. *Правове забезпечення соціально-економічного розвитку: стан та перспективи*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю кафедри господарського права Донецького національного університету імені Василя Стуса, 2019. С. 164-166.

Закон, нормативний акт: Про вищу освіту: Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38.

Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text> (дата звернення: 11.08.2021).

ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру в терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше 3 днів до захисту. До курсової роботи додається звіт перевірки на ознаки плагіату, з використанням програм, які можна використовувати в Україні (Додаток Б).

Здобувач освіти допускається до захисту курсової роботи при наявності в ній не менше 51% унікального тексту.

Захист курсової роботи проводиться публічно до початку заліково-екзаменаційної сесії згідно з розкладом.

Доповідь необхідно підготувати заздалегідь у формі виступу, в якому доцільно висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, які положення не знайшли підтвердження.

У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника. Доповідь студента не повинна перевищувати за часом 12-15 хвилин. Для кращого сприймання присутніми матеріалу доцільно підготувати мультимедійну презентацію.

Під час захисту роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження.

Кращі курсові роботи можуть бути рекомендованими на конкурси студентських наукових робіт, а також до друку в збірниках студентських наукових праць. Захищені курсові роботи здаються на кафедру права та методики викладання правознавства та зберігаються протягом 3 років.

Здобувач не допускається до захисту курсової роботи у випадках:

- порушення термінів подачі робіт на кафедру без поважних причин, про що робиться відмітка в журналі обліку курсових робіт;
- грубих порушень академічної доброчесності – керівник курсової роботи повідомляє про такий факт завідувача кафедри, після чого приймається спільне рішення про допуск курсової роботи до захисту.

В обох випадках вважається, що здобувач має академічну заборгованість з курсової роботи. Йому виставляється незадовільна оцінка й рішенням кафедри пропонується доопрацювання даної теми, яку здобувач повинен доопрацювати та захистити у встановлений в Університеті термін ліквідації академічної заборгованості. В інших випадках (хвороба, відрадження тощо) здобувач має право на продовження термінів семестрового контролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При визначенні оцінки зважають на якість роботи, рівень наукової та практичної підготовки студента. При оцінці роботи виходять з того, що студент повинен уміти: формулювати мету і завдання дослідження; скласти план дослідження; вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій; використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження; обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих літературних джерел; оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог у вигляді звітів, рефератів, статей.

Оцінка якості виконання і захисту здобувачами курсової роботи відбувається за 100-бальною шкалою.

Об'єктами оцінювання є три складові: зміст, оформлення та захист курсової роботи.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- якість обґрунтування теми (опрацювання навчально-наукової проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в галузі);
- науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції й використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти і процеси, робити висновки;
- науково-прикладний (практичний) рівень змісту: уміння виокремлювати практичні елементи наукової проблеми й формулювати припущення, які можна перевірити експериментально; уміння здійснювати обробку одержаних результатів; наявність і практична цінність додатків; практичне застосування результатів роботи;
- ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження;
- логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- наочність та якість ілюстративного матеріалу;
- дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури);
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведеного дослідження;
- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;
- використання методів дослідження, їх різноманітність та логіка застосування.

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи:

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;
- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, журналів спостережень та ін.);
- посилання на використані джерела і нормативні документи.

Критерії оцінювання захисту курсової роботи:

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні положення проведеного дослідження;
- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;
- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Оцінка за курсову роботу з Освітнього права вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача та залікової книжки.

У випадку незадовільної оцінки курсової роботи оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається здобувачу. Повторний захист курсової роботи здійснюється під час ліквідації академічної заборгованості.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

У процесі підготовки курсової роботи особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами правил академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне та добросовісне виконання курсової роботи, відповідальне ставлення до своїх обов'язків;
- надання достовірної інформації про результати власної діяльності при написанні курсової роботи, використанні методики досліджень і джерела інформації;
- повага до честі та гідності інших осіб;
- посилання на джерела інформації у разі запозичення ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- використання у дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації, грамотне посилатися на них;
- у разі виникнення труднощів під час написання курсової роботи звернення до інших за допомогою, яка є у межах прийнятної, (щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо).

До порушень академічної не доброчесності належать:

- плагіат передбачає наявність прямих запозичень без відповідних посилань з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше курсових та випускних кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій;
- фальсифікація передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези тощо), а також умисне використання неправдивих даних як основу для аналізу;
- помилковим вважається цитування, яке має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

За порушення норм академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнутими до таких форм відповідальності як:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання курсової роботи;
- зниження оцінки за курсову роботу;
- недопущення до захисту курсової роботи.

ДОДАТКИ

Додаток А

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

Курсова робота з Освітнього права на тему:
**ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ
У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ**

Здобувача освіти 2 курсу, 025 групи
навчально-наукового інституту
історії, права та міжнародних відносин

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Іваній О.М.

Національна шкала_____

Кількість балів_____

Оцінка ECTS_____

Суми - 20__

АКТ

перевірки на унікальність тексту курсової роботи здобувача вищої освіти

(Прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

керівником курсової роботи

(Прізвище, ім'я, по батькові керівника)

Відповідно до даних програми _____

(назва програми перевірки на плагіат)

перевірки на ознаки плагіату, (звіт про перевірку додається) курсова робота містить ____ % унікального тексту та рекомендована до захисту.

Керівник _____

Підпис

Прізвище, ініціали

«__» _____ 20__ рік

Методичне видання

ІВАНІЙ Олена Миколаївна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСВІТНЄ ПРАВО**

Відповідальний за випуск *О.Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка *В.А. Замошнікова*

Підп. до друку 29.11.2021.
Формат 60×84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,4.
Ум. фарб.-відб. 1,4. Обл.-вид. арк. 1,05.
Тираж 50 пр. Вид. №34.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
Серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.